Anulu V. Nr. 43.—402. Domineca, 30. Maiu 11. Iuniu 1865.

CONCORDIA.

DIURNALU POLITICU SI LITERARIU.

Esce de doue ori in septemana
Joi'u si Dominica'u.

Pretulu pretiu Anuelu
pe unu intregu . . 10 fl. v. a.
„ jumetate de ann 5 fl. v. a.
„ trei luni . . 2 fl. v. a.

Pentru Romania si Straintate
pe unu intregu . . 14 fl. v. a.
„ jumetate . . 7 fl. v. a.
„ trei luni . . 3 fl. 50 v.

Pretumeratiuna se face la Tipografia Tratatu-lui si la starii domnesci Nr. 2; ere despre-distule la Redactiune, dreptulu Strada Sacaria'i Nr. 5, unde mai a i scrisu tote scrisorile cu privire'n administrarea, spediciunea, etc.

Scrisori nefrancate si corespundie fara anonime nu se primescu. Scriptele neprobicate se vor arde.

Pentru insertiunea publicatiuniloru se'n respunde 5 cruceri la linia.—Una ora singuratoa costa 10 cr. v. a

Procesulu lu de Presa alu „Concordiei."

Cetitoriii nostri cunoscu sentintia'n tribunalulu milit. for. I. pentru art. int. „Cestiunea muntiloru revindecati" cesa se adecpcesu ela dupa ce am apelatu la prefetur'a milit. de Buda cu foru II., ne ertandu-mi-se recursulu in casatiune, subscriisu apoi cala gratiei catra Maiestate, spre acesta scopu capetai de la prefet. milit. imp. reg. de Buda unu respiriu de „3. septemane." Asta decisiune trecundu prin spedition'a acelei juridictiuni milit. se schimba din sminteala in „3 lune." Astfelu se intempla ca, neavendu norocirea de a potè fi agraziatu in Amnariu, executarea sentintiei remase pana in 16. aprile, acum, nemutatu-mi-se consorte devenindu morbosa, tribun. milit., din respectulu umanitatii amandi de nou escusatesa in privintia primeriei de 4 zile, cra globa 100 fl. pentru Red. si 50 fl. pentru proprietariulu diurnalului s'au incasatu de la noi. Asiè ajetu lucrurilu pana la Veniera M. Sale la Bud'a. Candu subscriinsulu scoteli a me apropia inca o data de inim'a Domnitoriului, carele asta data mi dede respunsulu mangaiatoriu „In atarea cea trista a Dtale voiu sè ti ajutu" Cu ventulu imperatescu se esplu'ndu indata si eu in 9. l. c. primi de la Esc. Sa guvern. tierei urmat. incunoscintiare.

De la Locutienintele regescu alu Ungariei.

Nr. 2919 Spetaliu D. etc.
pres.

M. S. imp. reg. apost. prin biletu de mana datu in 8. l. c. a'n indurata prigonirea a'mi esi pasu'n pasu prinsoere dintia prin tribun. mil. pentu abatere de presa. Despre acesta etc.

Conte Mauru Palffy L. M. C.

Pentru acesta acta de indurare aduca profundu multiumire cu supusu fidele prabunatul Romanu.

Alex. Romanu.

REVIST'A POLITICA.

Pest'a 29. maiu 10. jun. 1865.

Nu numai diurnalistii'n interu ei si cesa straina se ocupa in aceste mominte de caletoria Imperatiului in Ungaria, si de consecintiele ce le pote avè acestu evimentu. E de mesuratu in natur privitiu cum informa „Independ'nt'a belgica" pe numerosulu seu publicu cettitoriu. „Imperatiulu Austriei — dice numitulu diurnalu — a sositu in capitalea Ungariei, dupa o absentia indelungata. Ar'u o prim're cordiale, si respunse cardenaluiu Scitovszky care l'a salutatu in numele magnatiloru tierei, cumsa va respunde incredierei ce au ungurii catra elu, catu mai curundu va conchiamà diet'a tierei, si va retornà la Buda ca sè se incorone cu coron'a lui Santu-Stefanu. Asta cercurtutie ocupa ca dreptu esuentiu diurnalistiei de Viena, cànd ea intre impregiurarile actuali devenì cu totulu unu evimentu politicu. Altmintre elu nu se amagesce i supr'a mariloru pedinti ce stau in calea contiledgerei Ungariei cu cea lalta parte a imperiului. Ungurii nu vreu alta de catu unuiu dinastia, ei nu vreu parlamentu centrale; si doresci ministeriu unguresci, si pretindu sè li se redee vech'a loru constitiune modificata in 1848, si intr'adevaru sunt aplecati a se acomodà de buna voia relatiuniloru actuali, dar' fara intervenirea ministriloru si a parlamentului nemtescu. Conservatiii si liberali, toti s'au continuatu a supr'a acestui punta — din cause deslinite. Acestu-a e si programulu lui Deák, primitu de programu nationale. Acestu programu e forte acceptabile pentru dinastie, dar' e negatiunea unitatei monarchice statemiste prin constitutiunea centralisatore d'in fauru. Visit'a Imperatului va sterni de securu vechiele sentiemente loialii in natiunea magiara, precum si in inim'a lumiei Imperatu, dar' nu va innainità deslegarea cestiunei ungurescì. Cela putienu acésta e impressionea ce se vede pe diurnalele mai cu autoritate, austriace si maghiare."

Intre tote impregiurarile e bine sè scimu cum judeca strainii despre cestiunile ce se atingu nemediocritu, vediumu mai sus parerea unui diurnalu d'intre cele mai cu autoritate in Europa, si cu unu publicu numerosu de cettitori. Se securu acésta parere a pureceu d'in cele petrecute la Pesta treecu, si nimene altulu de catu numai o dieta viitorie e competitute a judecà in catu mai anstan si in catu au despusu portele d'in 1861 Datunei pana acù, intr'adevaru multe au cugetatu barbatii de statu, dar' nu avutu ocasiune sè ni spuna cugetele loru.

Ministeriulu de finantie, cu datulu 3 l. c. conceso transportarea si negotiulu cu arme, si cu munitiuni inafara de imperiu catra granitele italiane, Sviiz'a, M. Africa'a, apoi catra Romania, Serbia si Bosnia. Deci numai catra Russia si Polonia russesca mai remanu oprite.

Scirile d'in Italia sunt favoritorie negotiatiuniloru intre guvernulu de Florentia si celu de Roma. Diurnalulu „Nazione" d'in 7 jun. mi spune ca pentru scaunele episcopesci vacuate, Santi'a Sa Papa i va demnà pre episcopi dar' regele i va candidà. Episcopii voru recunosce pre regele si regaliulu Italiei. Papa se invoiesce la stergerea unuiu episcopate. — Guvernulu va avè dreptulu da impedecà retornarea episcopilorु, daca va cugetà de necesarie acésta despustetiue intru interesulu securitatei publice. Pustele a acelei episcopii conticlesu nu calatu inca in scrisu, in conventiune. Vegem a retornà la Roma in 4 l. c. Totu numitulu diurnalu demintiesce faim'a cumea s'ary intemplà ce-va schimbari in ministeriu.

Monitoriulu francesu de la 8. l. c. publica prochiamatiunea Imperatului catra armele din Africa. Esprime otasaliorु multiumita pentru minuitiele si suferintiele loru. Afirmedice Imperatulu — si scoli'a cea mare, in care se desvolta ostasiuli, si-esatiga acele virtuti barbatesci, pre cari se basca gloriea armiei. Candu voi ostasii mati pegin cu periculu, invetiati a simà mai multu onorea si detoriti'a de catu placerile materiali, intre oruderile vostre manu'a n'a tienutu mai lungu de catu lupt'a. Voi fusesti primi cari dederesi mana amicabile Arabiloru. Vreu ca ei sè se imparteiesca de aceésta tractare marinimosa, pentru ca in veniitoriu si voru formà o parte d'in familia francesc. Voi aveti merite pentru patrie, si patrieia vi rostesce multiumita.

Majestatea Sa Imperatulu in Pesta.

In nrulu trecutu pomeniramu cà in 7 l. c. (mercuri) la 4 ore d. m. M. Sa se intalnì la cursulu cailoru; la mergere si la retornare (la 6 ore) pe strate si pe piatie, pretutindeme Imaseaui vivatele poporatinei, care se asedià de doue laturi de cài.

La 7 ore fu prandiu de curte la care fura invitati cam la 60 de magnati si prelati.

La 9 ore sè'n plecà de la casa'a magistratuala de Pesta unu conducetu de fachi cà'tra piati'a palatului regescu de Buda. Erà fromosu a privì la cele 3000 de fachiu, cu trei linude multimi o multime de mandarde ung. Piati'a palatului reg. cu tota largimea sa nu potù cuprinde multimea de poporu adunata si marele conducetu, d'aceea multi se asediara pe stratele laterali. Candu Maj. Sa se ivì pre balconu, entusfasmulu poporului se urcà la culme.

Mai 'nante de ce am incepe a descrie cele petrecute in 8 l. c. (joi) sè spunemu acè pe scurtu cà in acésta di aparuru in diurnalulu oficiale „Sürgöny" doue bilete de mana a le Maj. Sale indreptate cà'tra Locutienintele conte Palffy, ambe cu datulu de 7 iuniu. Prin celu d'antàiu M. Sa lauda obieptele d'in expusetiunea agronomica, si esprime recunoscintia presiedintelui, comitetului si tuturoru membriloru reuniuni agronomice, totodata insarcina pre Locutienintie sè-i faca propuneri despre cei ce au escelatu, ca sè li recunosca merintiele. Mai de parte, pentru a si-aretà buna vointi'a cà'tra acésta reuniune, incuviintiesa a i se iertà umanitarie datori: 20000 fl. ce remaseera a imprumutatu in 1857 d'in fondulu tierei. 8531 fl. imprumutati asisdere in 1857 pentru acoperirea speselorु espusetiunei d'atunci; 2500 fl. imprumutati era-si d'in fondulu tierei cu scopu d'a innainità prasirea vermiloru de matasa. Va sè dica: M. Sa prin iertarea acestoru detorti, foce reunuiunei unu daru de 13,031 fl.

Prin alu doilea biletu, M. Sa cu'ngenuinciatu institutului d'agronomia in Dobritinu incuviintiatu de multu. Insarcina pre Locutienintie a face propunerile necesarie in asta privintia in contielegere cu cancelar'a ung. de curte.

Joi in 8 l. c. la 2 ore demanet'a M. Sa insoitu de Locutienintie, de principele Liechtenstein, de ajutantele conte Crenneville si alui corceta'n Buda tornatorea de forta alui Avraamu G.a.r.a., laudà stabilimentele, si intre vivatele lucratoriloru imbracati in vestimintu serbatoresci, parasì fabric'a. La 3/4 8 ore M. Sa onorà cu pre'nalt'a prasintia scol'a reale de Buda, unde fu primitu cu multe acclamatiuni. Dupa ce cercetà tote despartiementele acestei scole, si-esprimà recunoscintia'n sa.

Ast'a M. Sa a'nceputu a'nsemna pentru titulu academiei literarie magiare. La porta fu primitu de capitanulu orasiului, era in latrutu edificiulu de presiedintiede acestui institutu contele Em. Dessewffy, de conte Giorgiu Károlyi; baronu Josefu Eötvös si alti membri ai academiei. M. Sa privì'n airu tote localitatile acestui palatiu, si dupa o petrecere mai indelungata, esprimandu-si innal't'a multumire, treè pre malulu Dunarei si cercetandu portulu, si-procurandu placerea pentru lucrariile ce se intreprindu. La 10 ore Maj. Sa retornà in Buda, imparti audiintie, primi cam 400 de recurse. La 12 ore si se presintara deputatiune mai multoru corporatiuni, intre cari deputatiunea societatei St. Stefanu si Ladislau condusa de primatele. Deputatiunea evangelicilorु constatatore d'in 22 de membri si condusa de Bar. Gavriilu Prónay, deputatiunea reformatiloru condusa de contele Gedeonu Ráday.

Ser'a Maj. Sa se infatisà in teatrulu nationale magiaru, atàtu la intrare catu si lantru fu primitu cu vivate, pre candu corulu musicale intonà imnulu imperatescu.

Dupa trei scene d'in oper'a „Faust," Maj. Sa retornà de la teatru pentru a cercetà maretiulu edificiu alu redutului diditu de curundu de orasiulu Pesta. Maj. Sa l'asà acesta institutu de grandiosu, de frumosu s. a. In localitati erà adunata o multime de poporu si multe notabilitati. Bagdele musicali intonara imnulu imperatescu. M. Sa. adresà câte-va cuvinte câtra unele dame imbracate in costume de balu. Petrecundu acì cam o jumetate de ora, la 8/10 ore M. Sa fu in palatiulu reg. de Buda.

Vineri in 9. l. c. demanet'a M. Sa ascultà câte-va cantece, ce corulu cantaretilorु de Buda le intonà in antea palatiului reg. Monarculu chiemà la sine tre membri d'in asemenea societate si li pronuncià prè nalt'a-i multiumire.

Inca in ante de media-di M. Sa visità mai multe institute, si anume: la 10 ore spitalulu militare de Pesta, unde petrecendu cam trei patrare de ora, dede multa atentiune intocmirile interne. — De la spitalu M. Sa merese la casa'a orfaniloru, numita „Josephinum," acì fu primitu de superiorii institutului, pe candu orfanii i aduceau vivate. Monarculu privì la deprinderile gimnastice a le copiiloru, si intru

exprimerea indestulare pareŝ acestu institutu, pentru a cercetà universitatea.

La portà universitatei l'asceptà senatulu, in frunte cu rectoralu, protesorimi si ce'i decanii. Rectoralu i adresà cate-va cuvinte, la cari M. Sa binevoi a respunde pe scurtu. Dupa aceste M. Sa intre vivatele entusiastice si le jumenei intrà in aulà mare Societatea de studenti universitari ce intonà unu cantecu gattitu anume pentru acesta ocasiune de pre altulu vechiu. M. Sa cu guciesu cuvinte indemnà pre cetatiani universitari la portare buna, si li dise unu: Se traiti fericiti! M. Sa cu o fatia voioasa pareŝ sà intre viteze agomotose ce pareau cà nu vorà mai inceè capetu.

Dnei M. Sa merse la scoà'a reale de Pesta, unde visità tote localitatile, spre memoriu si serise numele in „cartea de visite" institutiunei ce profesorii si junimea, cari citeà:

Institutulu orbiloru asceptà seà pre M. Sa. Soafuà bunulu monarcu, alumniì nesperaseà numulu imperatescu! M. Sa percepù prelegerea si atentìme, apoi cercetà chiliele de dormitu, de lucratu si cele de locuitu, de unde trecù la cuina (tinda) ac binevoi a gustà ceeà ce se gatiì pentru alumni. In curte inaintea intrebui privì si prinderile gimnastice, si purcese spre muzeù si indestulirea pre halta.

In fine, M. Sa retornà la Dada cercetà politecnicù si Gimnasiù unde fu primitu cu solenitate. Visità museulu fizicu, unde multe instrume mutu daruite de M. Sa, apoi salonulu de desenù, laboratoriulu chimicu' s. a. Se incunoscintà despre speese annuali, si despre numerulu ascultatoriloru. De aste-data incu-o poti observà cà leenlitatile acestui institutu sunt pre cotte pentru a esprimde unu numeru atatu de mare de auditori.

Dupa mediù-di la 4 ore M. Sa mai privì unea odata cercetà cellorà. La 8 ore si prandiù la cuna fara invitiri cà-si mai multi magnati, preàsi si alte notabilitati.

La 11 ore noptea M. Sa plecà catra Viena, dupa ce le statinesè cellorà de feru disse celoru adunati: „Amorea vostra me convinge, cà potu contà pre vei. Se traiti ferice. Voiu veà ore cùndu." Trasnetu plecà intre vivatele entusiastice si le celoru adunati.

Mai adaugemu inca cà in 19 iun se aduse un nouù pe'ntu-di la Dada, pre'ntu-di de mana catra Locutiniintele reg.

Anatte conte Palffy! In temptulu petrecerei mele in intimu publicù, ceà ma esperiatu' dovedì vie si neìesputabile despre aliptirea fidele si continua a supusiloru, dia partea tuturoru clasaloru poporului nostru cu capitali-sorti, precum si din tote partile tierei.

Petrunsu de incredere cordiale, care mai tìne corespunde intentiuniloru mele pentru cà te insarcinu sà esprimi tuturoru sincera mea multumintia si asecuraresa despre deplìna buna vointia a mea.

Càndu paresesei iubità mea Ungarie, unde bucurosu asiu fi petrecutu mai multu timpu, dacà nu mine dulcea sperantia cà voiu retornà mai preste multu, cà atunci si de multeli nesecu acestu pasiu imbucuratoriu, ce trebue sà fie purure la intìmu tuturoru, asta-dìu precum am declaratu-o cu solenitate in diu'a sosirei mele. Amen.

In asta privintia mi punu incredere in Dilieu si asceptu sprginirea faptìlu a fiscarui ungurù, fidelù.

Buda in 9. iunu 1865.

Franceseu Iosefu m. p.

Diurnàlulu oficialu in partea neoficiosa ni spune cà M. Sa a daruitu 2000 fl. pentru cei de cercuru ajutoriu, si 100 fl. pentru orbulu artistu Mezey.

Aceste patru dile (de marti demapte'n de la 9/4 ore pana Vineri se'n la 11 ore) ce le petrecù M. Sa in Buda-Pesta, semanau-a fi o sclentiatu peporatinea sa iubitulù pe ciìlu pe unde M. Sa avea sà trecu. Purure lù primiù cu celu mai mare entusiasmu. Ordinea publica in ata turburatù nici de ciìu. Speràmu a vede curundu resultatu salutariu din impressiuniì placute ce le fece a supra Maj. Sale sodata caletoria.

Istoria resculari lui Hor'a.

Scrisa de contele Dominicu Teleki.

Dupa cum am promisu in simanìlu diurnalu „Francesco Concordia" nr. 18, 1865, in privintia cetiriloru mai insemnate, cari se aflà in istoria resculei lui Hor'a scrisa de domnulu conte Dominicu Teleki, fara cunoscutu un pulu, e, reflesuindu facute supra acelora scrisi cu scopu, ca in privintà'a acestei si a reflesuindu mele un pulu, cà se fu indestatoriu si asiù sà se inmasiesca adeverìla prin cercetarea lui in publicu.

I. La pag. VIIII in precuventare D. c. Teleki scrie: cumca Visarionu si Sofronu suntu demni de recunoscintà posteritatei si generatiunei romane; cà literatìlòru romani recomanda pe Visarion, care a fostu calugìru serbu, si pe Sofronu, pe nesu barbati, cari bescesci si natiunei romane in vietà'a loru a'au facuta nesu unu folosu comunu, ma d'in contra, ca causatu barbarìi apriindiru foculu uri intre fratii de sceà-si-aceà, si ca fostu damne destule Romaniloru, si alu intìgu natiunei romane raue doreroase, asta-data de barbarii (pre cari D. C. la pag. 5 si 9'i pune intre ceà tatarìi, cari au inceputu in contìe'a interesclora tierei) cari pentru turburarile causate intre Romanii Transilvaniei au fostu scosi d'in tiera, si cari au facutu strictìme multe natiunei romane si Transilvaniei, ca si Romaniloru, ma nu numai nici una recunoscintà din partea generatìuniì romane precum nu merita nici Horostratu cele infamu, care a vetà'a sa face nemuritìlu aprindiìndu beserìca si pentru acesta'a nu'l regetà pre Dilieu, ca in eternu se feresca pre tote natiunile pamentului, si si pre natiuna romana de asù omeni perfecsiuni cum au fostu Visarion si Sofronu. Ca ce'a ce mai cerea ta cumpànì istoriei asemene name nacalate cu crime comise in contà'a natiunei romane cam santu numìle lui Visarion si Sofronu, ca nu'i dau dreptatea pre Romani si interesele serbesci, au causatu natiunei romane seàu reu mare, care si astadi ca vermele rode la arborìlu fericìrei Romaniloru, si causeaza damne enorme popòrului romanu ce nu le poti destìpa pàne Romani bine stìintici.

II. La pag. 1. D. C. scrie: cà pe Romanii d'in Ardealu (pre cari i numere mai incolo de popòru) numerìlu lòru ceà mai mare, diversitatea soàlui, si a religìunei lòru si in urma apasarea sub care in contìne'a sa tienìu, i au pusu in ossetìune perpetua cu interesele tierei si ale lòru.

Scriìndu acestea D. C. pre cum usi se vede, crede: 1) cumca popòrulu romanu transilvanu intrège a fostu renovere, si serve in continu; 2) Cumca popòrulu romanu transilvanu ca ceà a fostu in contà'a interesìloru romànìlòru. Dica D. C. in acesta scertìme in adeveru asìe crede, stunci se inseìa forte in [illegible]

a) Pentru cà poporulu romanu trastìvanu n'a fostu fatregu renovere si serve; si numai una parte din'a sa a fostu ca ceà de'n Ardealu, si'i era cea bàla parte a fostu nobìla, si forma chiasa nobìlìloru dimpreuna cu ceà alàlti nobili si tierei, acesta acerìlòru in contà'a D. C. si'i pune in'a sa mànìe de mare in Fòr'a romanu de Brasìove d'in 1800 nr. 10. pag. 73 si 75 afara de cele, ce serie parintele Micutu (Klein) in opùla sàu publicata in Fòr'a romànìa 1862 nr. 11 pag. 87 si 88 — cu'ànu ceà mai 1) Artìbulu 6. ala legììòru de 1744, in care spràtu stà, cumca Romànii nobili, si preotii romani uniti au acea privilegìu nobìliàru, care'i ai si nobili ceàlòru lalte natìuni ale tierei; 2) Relatìuea staturììòru Transilvaniei d'in 1791 data in cauà'a Romaniloru, in care cà'ràte si scrie, cà nobili romani au acelea si privìleìu, care le au ceà lalte natìuni transilvane 3) Istorìa Transilvaniei scrisa de Benkò in care libr. tom. I. pag. 529 se scrie, cà Romanii transilvanìi au fostu de tot feliùl: Romani liberi, inquilinali, si jobagìònìi (Teìlòru valachìlòru trèìlea conditìune distincta cat, liberi, inquilinali, si jobagìònìi, Valachii liberììòru conditìònìa sparsìm in hoc principatu, et compràmis hominìbùs nobìlìbùs habitantì, si cà cea mai mare parte d'in conìlìnìe militarescì romane transilvane a fostu nobili; 4) o confirma si genealogìa familìeìòru romane si acum existìnte ca romane, precum si genealogìa familìeìòru Maìlatesciòru Oràviesciòru, Candàrescìòru, Olahescìòru, Jocìescìòru, Nalatìescìòru, Dindàrdescìòru Pogànescìòru, Cìràìescìòru, Popescìòru, Cìràìescìòru, si care au fostu de origìne romana d'in nobili romani cari in au fostu supusi.

b) Se insela mai incolo si la ala 2 punctu D. C. pentru cà popòrìa romana statatòru ca si celu ungarescu d'in nobili, si nenobili, de si a fostu nedreptatìu la folosìrìle moràle, ca totusi nu a fostu in contà'a interesìloru nàtìònàle si ala precum scrie D. C. ma d'in contà'a cà si in secììi trecuti a fostu pentru interesele romànìlòr dupa cum marturìesesci scrììtòri istorìci, la cari se afla scrisu: 1) cumca Romànii si in secììi trecuti au apàratu patrìa cu fidelìtate, si cu inimasìa in contà'a inimìcììòru; 2) cumca Romànii nici odata au redìcatu arme in contà'a tronìui (cum au redìcatu alte natìuni colocììòru, care adese ori au scoàlatu Transìlvànìa in sangìù)! Cumca Romànii in oschìte modùri au folosìtu tierei; si 4) cumca tuturììòru, cari s'au intemplatu in Transìlvànìa din partea Romaniloru, precum si retcolììòru Romaniloru d'in 1784 n'au fostu tintìte in contà'a tronului si a patrìei, neci n'au fostu universale, ci numai particulare, dà care fara vatamarea adevàrìulu istorìcu si a regulelòru logìce nu se pote inchèà la intregu poporulu romanu, si a acrìe in generalu despre Romànii transìlvani cum a scrìsu D. C. innòdà emàìnìndììòru multe care le a avutu Transìlvànìa de la Romani, si calupanìa poporulu rom. in unu modu necuvìintìosu.

III. La pag. 1 2 D. C. se vede a crede: cà Romànii ardeìenì la privintà'a fostei domnììrì a soàlui lòru romanu cu ceà rei intrìnà pofte si apràntìe, care prin estìndereà infàntììòr Rusììòr s'au facutu inemàsu si prodìcere, la pag. 3 si 4 regulànd amàrìacu a avutu de scopu politìcu a pune stavìla infàntììòr Rusììòr si ca prìn unìca Romànììòr s'ar fi intentìònata preponderàrea asupra a stìntììòr comunìònà rom.

La acesta credìntìa s. d. C. eròne dupa parerea mea, cu bàsatu pre adeverììà istorìca fàcu arìstocràte observànd: a) cumca in istorìà'a recììcììòr lui Hor'a D. C. cu nemìcu na prohèza, cà Romànii transìlvànenì ara fi nutrìtu cu ochì rei sperànzìe si pofte in privìntà'a domnììrì romane antìce si cà estìndereà infàntììòr russesì, pofte, sperànzìe Romànììòru transìlvanenì le-ara fi adàsu la inemàsììòrìa si ponderosìtàtea comemòrata de domnììà sa.

b) Cumca Romànii transìlvànenì nu'i pàre tàmpà mànì relegìunàrìe a Romànììòru, si pre tàmpà rescolàrì lui Hor'a cràn in o stare deplorànda fàra potere materìàlì si spìrìtuàlì, cànd'vàn pràvìì chìàrìe multì, ca Rusìì ìn avàsu neci pui fràte neci in cele politìce, neci in cele bescìrìcesì, si crau cei mai fìdelì tronului si dupa Dilìeu nemìcu avànd mai scumpe de càta pre Imperàtulu, nu ar fàcu ìn acest ìncàs pàre ca ceà-va solìcìtudìne, si impràgìurarì sàù insemnate amenìntàtòre cum cugetà D. C. la pag. 1 si 2.

c) Cumca pre tempulu reacolàrì lui Hor'a mai de multu ce e dreptà sàu afàtu intre Romànì neprìceputì de acìà, cari despre potereà Rusììòr (care mai de multu a fàcutu si darà mànìpolàrì romànescì numìì de'n Transìlvànìa) nu'ànu multe, si cà Rusìì nàìuci mai multu rìdìculòse de càta momentòse si serìòse inàintea unui regìmu intìcìopìu, ìnsu nu e càta ne ìnsemnàtòre ìnàintììòr lòru, si nu e ìnsemnàte a particularììòr si de ceà atàtà ponderòsetàte, si insemnàte fàra date istorìce, si asìà apoi a scrìe despre intregu poporulu romanu transìlvànu dupa cum scrìe D. C. la ala 3 punctu acesta ìnsu acì, cànd fòra de neci unu temeìu tàcàndu-sì mànì despre Romànìì cu pacìfìc, bucànu ìn lumea largà, cà Romànìì vràìesci ìn Transìlvànìa, ca Daco-Romànìì sàù numàì ca capàìu unorì Romànì neprìceputì, lìpsìtì de conoscìntìe necesàrìe, ìnsu nu ìn mànììà partìì celì mai ìnsemnàte ìnàìntììòr lòru, ìnsu nu ìn ìnsàmànàrea ìn ìnsàmànàrea drèptàtìì si fràtìètàtìì, càri ìn campulu lìberàtìì 1848 pe sànà'a cruce sàù flàmu'a ìmperàtìì, si sàù cea nàtìònàlà romànà ce solemnìtàte sà'ìà'ràtu cà vorà fàcu ìn ìnàìntììòr tìràììòr trànìì, si vorà fàcu egàlìtàtea, fràtìètàtea, si drèptàtea.

d) Cumca pe tempulu nìrìì Romànììòru ca besàrìcà Romànà, cànd'a plànìsàtu reàtcà de a fàcù unu stàtu màre slàvìcu càtre ràsàrìt, si càtre apùsà, cà ìn ìnfàntà'a sà ràsànà, ìnfàntà'a rusà nu potùtu avea asà'i potùtu ìnsumànà ìn Romànìì transìlvànenì (destìnàtì de ìàsà ìn origìnea, cà beserìca sà ca ìàr'a) cum o scrìe D. C. la pag. 2.

e) Cumca ìstorìà na aràta spìrìtù, cà regìmulu austrìàcu nu pàntru acà'a a partìnìtu unìrea Romànìì cu Rusìì, cànd'a plànìsàtu ìnàìntììòr ìnsesì ìnàìntììòr, cà ea totuà d'ìn àìàs càusà, adàsà pàrte pentrucà prìn unìrea Romànììòru d'ìn ìmperìu se-ar ìmmulțìsà numàì Romànìì cà ìn ìmperìù beserìcà'a romànà-catolìcà, care devenìà ìà o stàre deplorànda (ved. codìcìulù dìplom. de Georgìu Fejér pag. 252—54-55—67) prìn machìnàtìunile protestantìònà (Tokòlìànàrì), cànì voìà ìmprànà cu ìmperìù austrìàcu a restùrà'a ìà reìglìunea romànà-catolìcà si a formà o Ungarìà mare pànà la marea negrà, càrì ìàràs urgà-nàrea Transìlvànìì de Turcìì, si ànumànà pànà'ìà mànì; e) Cumca ìn cìràìàrea unìrìì Romànììòru acàrìà primàrì ìn fòràà barbàtà apostolìcescà cu ìàpìscopùlà Romànìì, càrì au ìncràtà antàìù pùntìù unìrìì Romànìì, si regìùnàà sàù ìàràsà unìà rìcànà de stàtù turìlà catolìcà (ved. codìcìulù dìplom. de Georgìu Fejér pag. 269) ànàcàà de ìntràà cele sànte à reìglìunà catolìcà, fìdelà tronùlà, si de fìdelà nàtìònà Romànà, ca cà ònàràà ìmàà ìmàà, ìàràà, si privìlegìà nu numà prècìùàà nàìù cum crede D. C. la pag. 2, cà si nobìlìà unìà, si cà scàà de a prìpònà'a ànàà nàtìònàà romànà, cà ìn scàà de a reìntòrnà'a-se Romànìì ìà beserìà romànà pàràà fàràà, prìn unìre se scàpà de stàrea lòru àà trànà, ìà càre se afàà ìmàà de unìre, de sà cùltìvàà, sà se cònsolìdàà prìn ìmbràtàrea unìrìì, si sà-ì fòràà àà vàà vìàà mai fàràà prècàà prìn càà sà ìà ìntìmplà dupà càà dàà ìà dàà fàà ìà càà, càà ìà-à prìà unìà Romànìà (ìà prìvìà'à rèlìgìà'à, si ìà prì-

vinția națională), care au jucat fundamentu fericirei viitorului Romanilor din imperiulu austriacu:

g) Cumca se fi avutu imperatulu, séu cumpănă acelu scopu politicu în privintă'i unirei, care la-scrie D. C. politisanda, si vinovatiulu politicei gubernialei intipuita de domn'a sa, de stigiru imperatulu un ara fi fostu said fare pentru libertatea concesa Romaniloru de a avé voia'n ceea'ce'i place a se uni, séu a nu se uni (ved. codicilulu dipl. de G. Fejér pag. 292) prenum a fosta, nici ara fi cumpănitu Romaniloru libertatea in privintă'a neunitiloru câte a concesu in forulu lóru pre tempulu unirei, ínsa si Serbiloru, cari erau de o origine si una religiune cu Romanii, si erau mai spôr de câtu Romanii spre a potè face solicitudine regimului austriacu;

h) In urma adaugu, cumca D. C. facêu cu multu mai bine dacâ, publicinda in istoria'a rescolarei lui Hor'a nu pomenîa unirea Romaniloru, care in rescolarea lui Hor'a nu au jocatu necei una rola dupa cum ei scie din istoriile scrise de ómeni.

IV. La pag. 2. D. C. mai scrie: a) cumca la Alba-Julia in anulu 1699 s'au sevarsitu unirea cu solemnitate.

Acésta asertiune a D. C. e falsa:

Pentruca unirea Romaniloru cu beserîc'a strahina romana nu s'au sevarsitu in a. 1699 dupa cum scrie D. C., ci numai la anulu 1700, acestu adevêru in cuiu'a asertiunei D. C.

a) Un-conformu documintele istorice despre starea politica si ierarica a Romaniloru din Transilvania dipartiu de 1850 in Viena, in care se'n-ved scrise; cumca unirea nu se considerâ ca o fapta implinita, ci in toma'a anului 1700 s'au implinitu in 15ta form'a sa legea cu Metropolitulu Atanasiu a adunatu la Alba-Julia in 1700 si, apoiu'a mai multe adunari de toti protopopii, preotii, nobilii, betranii orasieloru, si a satelorru din Sta Transilvania, si din partile Ungariei care mai multe de-la care alunda pen langa unirea, si varsirea vitiei orientali, si a disciplinei orientale a beserîcei orientale greco-catolice uniturna romana'a unitu cu beserîc'a Romei, la credintia, care cerîpesu manifestatu unirea, si'a'n sfârsitu ca preotii si protopopii membrilora sinodului, si cu sfintiu monastiri rom. din Alba-Julia;

b) La-ferita marturistirea parintelui Micu (Klein) care (in istoria'a Romaniloru publicata in Fo'a de la Brasiovu in 1862 nr. 20—22) scrie: cá sub-Teodiu arcepiscopulu Romaniloru a'un'inceputu unirea sub Atanasiu Metropolitu; la 1698 Vienerii'a'n-tocmitu transilvanu a subcerîsu punctele unirei, si in 1700 s'au sevarsitu unirea dupa ce s'au tienutu sinodu mare la Alba-Julia, si dupa ce unirea s'au publicatu in Biserîc'a prin encicliciu arcepiscopului romanu unita Atanasiu;

c) La interesu si alti scriitori neromani d'intre cari Illia in opulu sau despre inceputulu si progresulu asiu celebratu'a'n Viena'n anulu 1869 a, séu mai'n tocmindu-se de contiele Stefanu Apor comisariulu regescu a fostu introdusu, si promulgatu in numele imperatului de episcopu Romaniloru: „Quo vero haec omnia tutiora magis fierent Athanasius, Primatialibus consiliis tamen 1700 novum imperatoris diplomu, quo Unionem sancit, declaravitur. Reducem Illustrissimus D. comes Stephanus Apor Episcopalibus indutus ornamentis in festivo Procerum, ac symphoniacorum comitatu Albam-Juliam induxit, Valachorumque Episcopum Caesareo nomine dixit, ac promulgavit.“

V. La pag. 2. D. C. asiu scrisu despre unirea Romaniloru, ca si cumcâ acesa'a'ru fi facutu cu sîlîa, si cu fortîa, déca D. C. in siruirile de la pag. 3 tratatorie despre unirea Romaniloru cerde, si ara dupa 1699 ara'i fiemte ca sîlîa, si cu fortîa, atunci in contra'a acestei credintie asercesi: cumca e cumca fora temeliu: pentruca unirea Romaniloru cu beserîc'a Romei, ca'i'n-ved scrisu in toma 1700, ma'n fa-cutu cu sîlîa ori cu fortîa dupa cum crede D. C. la pag. 2 si 3, ci asa facutu de voia buna fora de sîlîa, si fortîa, acesta asertiune in contra Dîui contu o documentare. 1) Protestatiunea episcoului romanescu din 1699 sub Atanasiu metropolitulu, tienuta in privintîa unirei Romaniloru facuta mai in anu'a 1697 si 1698. 2) Acesta'i tocmai protestatiunea din anu'a 1700 la Alba Julia si anume: instrumentulu unirei Romaniloru sevarsitu in a. 1700, encicliciu arcepiscopului romanu unitu: Atanasiu, publicatu in diecesa despre primirea unirei, in carea spiriau: cá cinesi Romanii au primitu unirea de voia buna fora de sîlîa si fortîa (ved. documintele istorice tipartite la Viena in 1850 p. 157—158. Acta si fragmentele din Metea C. 1855 tipartite in Blasiu pag. 78 si 79, si Istori'a Romaniloru scrisa de G. Sincanulu, opulu lui Micu (Klein) publicatu in Fo'a romana 1862 nr. 22, pe Illia mai susu memorata pag. 14, si pe alti.

Acestu adevêru istoricu despre unirea Romaniloru de voia buna facuta cu beserîc'a Romei si dupa anulu 1699 constatatu prin documinte domne de credintia nu se poate, nici pentru acelu, ce scrie Dîui, si alti scriitori contrari unirei Romaniloru, cari se veda a favorâ asertiunei D. C. in privintă'a sîlei mesurîte la istori'a rescolarei lui Hor'a la pag. 3 si cari pote au cauzatu credintîa cea eronea a D. C. despre unirea Romaniloru, pentruca d'intre acele, ce scria contrariu unirei, pacinu sunt adeverate, si care sunt adeverate, acele nu atingu unirea Romaniloru, care in 1700 s'au sevarsitu in modu legalu cu voi'a libera a cleriului, si a reprezentatiloru natiunei romane, si atingu numai sîlîa abusiva, ce s'au facutu cu ocasiunea conversiuniloru acelora, cari au apostatatu de la unire indemnati de protestanti, de Dositeu patriarchulu Ierusalimului, si de alti calugari serbesci si grecesci; si mai tiu-se de Visariu de Sofronie, cari au turburatu unirea Romaniloru, aceste fapte sunt particulare, de la care nu este tertatu a scrie in generalu: numai 1700 unirea'i sunt unirea'n care'n facutu prin sîlîa, si prin fortîa dupa cum destulu de falsa scrie D. C. la pag. 3 despre unirea Romaniloru.

Pe langu acestea in contra'a credintiei celei eronea a D. C. mai numerezu ad si acea, cumca pe tempulu unirei neci cá a fostu de lipsa sîlîa, si fortîa pentru stepanirea unirei la Romani, pentruca Romanii pentru unirea'i au manifestatu santu zeiu, si despre folosele ei, parte asupriti prin protestantii transilveani, cari asuprian si folositu modurei pre Romani, si se silîau a-i face Calvini; eran forte plesati apoi si si'ru-pasu si si'ru-despastuiu de unirea si forta sîla si fortîa n-o schimbâ ca o stare mai favorîtoare prin primirea unirei dupa cum le spunea si mutatu cu santenia'n-tocmitu'a'n-tocmitu'a cumca'i cá Romanii din Transilvania si d'in partile Ungariei unite cu dena'n forma legala de voia buna (precum si mai inainte in 1697—1698—1699) in 1700 au primitu unirea. Ac sale, si pentru acelu cum se scrie in documintele istorice mai susu memorate (la pag. 168) si dupa cum au scrisu: Francisca Faschinga, Illia Petériu, Mihaiu Micu, Sincanu, Ilie Micu.

Dupa tote acestea in contra'a celora falsa scrise in istori'a rescolarei lui Hor'a la pag. 3 mai adangu cumca ne cum se'i silîu guvernulu pre Romanii la unire, si silesc pentru acesta'i'n-incepu'a unirei a fosta in contra unirei Romaniloru; cumca multi mai alesu protestantii in cetîle modurei se silesu a impedecâ pe Romani de la primirea unirei, adevêru'a asertiunei mele despre nisuintiele contrarie unirei, si despre impedimintele, cari a'su pusu spre a impedecâ unirea se pote vedê din mai multi scriitori, si anume:

1) Din documintele publicate in 1850 in Viena romanescu tipartite, in care la pag. 143. despre unire nisi se scrie: „Acésta lucrare a clerului romanescu produse mare mirare'n-tre'n-tregu'n-tregu Regia reverenția, Valachorum Sacerdotes inarbare exagitabant, ac omni modo agebant, ut Unio impediretur.“

2) D'in Francisca Faschinga care dice: amintesu-se Calvinii protestantii unirei, si voia a depune pe episcopulu Romaniloru pe Theodîu, ca in incepu'a se pota strica lucrulu unirei.

4) Din Illia mai susu memorata la pag. 14. unde dice: cá Romanii unirei prin amenintari mi s'au potutu silî pe sarasesca unirea.

5) D'in istori'a Romaniloru de Petru Bodu scrisa, in carea acesta dice: cumca'i'n-ved'a'n-tre cetîle decretulu lui Leopoldu imperatulu datu in causa'a unirei in 26. August 1699, in care Leopoldu imperatulu ca dovere se plange, cá pre Romani cu mastrîli celoru 4 targu de la primirea unirei, si'i silesca a parasi unirea.

Cu tote acestea Romanii convinsi despre santitatea si folosulu unirei, si despre nevatamarea, ade conservarea ritului, si a disciplinei beserîcei oriente ordinuisse sau catecos paruitesce), (care ritu si disciplina cari acum era garantate prin decretele ponteficiloru de la Roma), si despre (folosulu impartesesc) au primitu unirea cu beserîc'a strahana de la Roma in contra'a toturu nemintelorru contrariloru unirei.

VI. La pag. 3. scrie D. C.: cumca Romanii a fresutu cu vederea fapte illegale; cá ordinuintiile opritore publice s'au nemictu séu prin fapte contrarie sau prin demandari secrete; cá guberniulu a avutu una politica interna periculosa cu dorr fetie (la pag. 7. 8. 109); cá guberniulu ara fi infiintiatu la rescolâ lui Hor'a; cá regimulu in incepu'a cerîtatu pre rescolati (pag. 109); cá guberniulu a neglesu la temu pulu sau a folosi in contra'a rescolarei mediulu ce ar fi sarie efectuôsu; si cá guberniulu a toleratu rescolarea spre invetiulu nobilimei contumace.

La acestea asertiuni a le D. C. lasandu altor'a mai versati, si mai competenti a judecâ despre statem'a guberna mentale de sub Iosifu II. (care statema D. C. o numara intre cauzele rescolarei lui Hor'a) me restringu a face numai urmatôrele reflexuni: a) cumca D. C. asertiunile sale, ca care culpeza guberniulu si regimulu au le bazâza p e ce-va fapte istorice ori pre ce-va documinte danu de credintia, si pare'n-ca'i serte simple nedocumentate, parte pre conieturi din intipuit'a neactivitate, si din procedur'a guberniului, si a regimului pentru suforarea rescolei, si altele intiesâ, dotuse, care conieturi neci decât probeze nici rescrare gubernului si a regimului la rescularea lui Hor'a, precum neci negiuitatu de a lua mesurile necesarie la tempulu seu pentru inadusirea rescolei lui Hor'a, si asia despre infiintiarea regimului si a guberniului la rescola na potu se produca neci un certitudîe istorica, ma neci probabilitate pôtu se afba fatia cu faptele istorice conservate in documente sîgure, cari documente apriata arata: 1) cumca regimulu la tempulu seu a despusu pentru inadusirea rescolei dupa cum adeverescu demandarile imperatului Iosifu II. din 12. noemvre 1784 inaintea din'a candu a sositu la Viena prin'a scire despre rescolarea Romaniloru, in urm'a carei-a demandari s'au tramisu cêtra Transilvania una comisiu de la Ungaria despusetiuniile ofitiu de universu la guberniulu civilu, dupa cum adeverescu despusetiuniile imperatului Iosifu II. din 15. noemvre 1784 trimise cêtra ofitiile civili, si militarescl in Ungaria, Transilvania pentru capedea nemicire a rescolei, pentru pedepsa'a celoru rescolei, si pentru despunerea tumultôru apre inficarea rescolaliloru; asemenea si guberniul a-i-a ingrijitu dotorîtu'a sa la pregatirea rescolarei lui Hor'a dupa cum adeverescu scrisorile lui Hor'a la pag. 33—37, si dupa cum martariesesu tôte ordinatiunile gubernului emise pentru inadusirea rescolei, cari si D. C. le numerza in istori'a rescolarei lui Hor'a;

b) Cumca regimulu si guberniulu pentru inadusirea rescolei'a'n-tre'n-tiatu'a'n-tre'n-tiatu'a'n-tre'n-tiatu

tradicerí, si nu pôte servi de documentu istoricu sigur.

b) Cunca nu se pote supune, că imperatulu ara fi dînu acele cuvinte rescolatorie si inos in asediulu oltei a, căci asta-felu de supînere repugneza caracterului celui umanu alui Iosifu imperatulu a carui-a nevinovatia in privintia rescolelorui Ho'a, nu cunoscuta 1) mai marii comitatului Hunîadorei cerendu de la dieta Transilvanei d'in 1790 ca să se cerce originea, decîtrasiu, ai căpetiu rescoleiorui lui Ho'a, ca ei voia a nevinovatia imperatului Iosifu 2) au recunoscutu-o staturile tieriei, cari in dieta memorata d'in 1790 a pusu pasii spre a se face o nâreza la inalta curte, ca să se asuda una comisîune, care se cerce asupra incepatorilorui rescoleiorui lui Ho'a ca asiă să nu se desonoreze osaminele imperatului prin acea fama, că ea ocrea lui s'aru fi facuta rescoala. 3) o documentada destuli ordinaliuni imperatesci d'in 12 novembre 1784, d'in 15 novembre, totu d'in anulu memoratu, date pentru impedecarea latirei rescoleiorui, si alte mai multe ordinatiuni imperatesci date in cauz'a rescoleiorui lui Ho'a memorate si in istoriu rescoleiorui lui Ho'a de D. C. si in urma 4) o martariseesu mai multi d'intre scriitorii, carii scriu, că despre imperatulu Iosifu s'au scrietu, că voiasce estirpara Bisericeiorui pria Romani (ved. opul. Speciea facti despre rescol'a Romanilorui d'in comitatulu Hunîadorei si Zarandului a comisariului regesca Aurelu Jancovicia cretutu pag. 107 si 108).

Dupa acestea rogu pe D. C. să mi spuna ore mi s'au dîn'a imperatulu Iosifu II. poteau fi mai multi totu in acel'a-si tempu? ore capitanulu Sedler omu'a lui Ho'a cu a auditiu in auditiu la imperatulu Iosifu II. cuvintele: „Dînt ihr tüt" deca e adevratu, ce scrie Francisu Szilágyi; că Ho'a in tempulu memoratu in scriseesu lui Ho'a mai si a fostu in audiintia la imperatulu, ci numai s'a intesu pe la cancelari'a aulica (ved. diurnalulu magiaru: Sürgöny 1863 nr. 12 si 13 ciurulalu romanescu Concordia 1863 nr 10) si ore a copiatu cum a scrisesu lui Ribiczei fora autenticitate, merita mai multa crediintia de cîtu faptele istorice constatate cu documente autentice, si de cale ordinaliuni imperatesci lui Iosifu Al. II. date pentru impedecarea si safocarea rescoleiorui; căci pana au va respunde la acestea intebari; nu potu crede ai fi dau imperatulu Iosifu II. cuvintele memorate, care D. C. forte falsa le ma mesce intemplare de mare importantia.

VIII. La pag. 16 si 17 D. C. serie că in adunarea de la Curechia in 1784 la novembre Ho'a si Cloc'a au cuvintata că Dîleu vre si imperatulu demanda total'a estirpare a Magiariloru.

In contr'a acestei asertiuni aduca acî si eu aceea, ca a scrie Franciscu Szilágyi; cumca in acelu adunare neci Ho'a neci Cloc'a nu au fostu de fatia si asiă afirmuza că deca n'au fostu de fatia, e falsu, că aru fi cuvintata si in adunarea de la Curechia d'in 1 novem. 1784 despre total'a estirpare o magiariloru (ved. diurnalulu: Sürgöny nr. 12 si 14 si Concordia nr. 8, si 10).

Afara de erorile pana acî insirate se mai afla si alte erori in istoriu rescoleiorui lui Ho'a la pag. 3 unde dice: că mai bine de unu jumatate de secîu in besericâ romana a fostu nevoitina universala, că Dionisiu in 1761 a ai intesu in episcopii romani ai Transilvaniei, si a'si reconoscutu in Transilvani'a dona besérici grecesci; la pag. 5 unde serie: că gerserainiu asaterace intre principele cele primari ale politicei sale o avutu prin popurofa de rondu sêu prin jobagime a presponderâ sistem'a constitutionale magiara si primarsiu si conservatoru; nobilimea; la pag. 41 unde dice: că s'au pacoscutu indigenarea lui Schulz, la pag. 87 unde serie, că Ho'a a luata demnitate de principe, s. a.

Mai insiste de a mi fini lucrulu cu D. C. in privintia istoriei rescolarei lui Ho'a, rogu cu onore pe D. C. că daca voiesce a tradace istori'a rescoleiorui lui Ho'a in limb'a romana se bine voiesca a o corege unde are lipsa de corepturi, se binevoiesca pre Romani a-i numi cu numele loru propriu (cum i numesce la pag. VIII. in precuventare si la pag. 91) si nu acum romani, acum cu numele maiarsu. Oh!, cum si numesce in acesta istoria si apoi, a lasa si fara si epitetele, ce le da poporului romanu in generalu; nasu de poporu neculta (mivelcten néptömeg) si alte asemene, cît-de la scoate-a-li a trecutu trecutu si a stă forte rea in campulu celu fromusu alu culturei si ale literaturei magiare.

Logosiu, 13. maiu 1865.

Gavrila Pop m. p.

Estrasu

d'in Protocolulu Consistoriului Dieecesanu greco-rasiritenu Aradanu.

Arada 14. maiu 1865. Nr. 229.

Sau consuratu Socotelele Dunîadorei Zaigi-iaine, pentru ajutorarea Studentilorui romani greco-resariteni d'in Oradis-Mare, de la 1. noemvre 1863. pana in finei lui optovre 1864. care infaciieadia samariilu urmatoria:

I. Perceptiunea:

1. Acenl'a cuevi fundatinali	740 fl.	— cr.
2. Donatiunea lui Teodoru Ignatiu	43 fl.	56 cr.
de totu	783 fl.	56 cr.

II. Erogatiunea:

Pe desplatirea unoru repurogatiuni din anulu trecutu; si pregaravara casei fondatiunalu; pe instruarea alumneilorui; si pe purvelaiuna alumneilorui, 884 fl. 37 cr.

III. Alaturare:

Erogatiunea e mai mare decîtu perceptiunea cu . . . . . 100 fl. 81 cr.

ca care suma fundatiunea remane de datore manipulantului fundatiunei.

Determinare:

Socotele acesto afiandu-se de bune se retrimitu Sanatei Dunîadorei; ale Dotiunii-iaine acesta, dupa punctulu 14. alu Statuteloru fundationali se trimite la Gazetele romane pentru bunavoint'a de a o publica.

Semnatu prin protodiaconulu si notariulu consistoriulu: *Andreiu Popp.*

ROMANIA.

Diurnalele straine primesesu d'in Bucuresci urmatorea seire cu datulu 6 jun.: Principelui Cusa i se asternu unu planu pentru a infiintâ una legiune polona. — Cusa scrise o epistola forte amicabila principelui Milaiu d'in Serbia, prin care multumesce pentru invitarea ce i se fece, dar' dechiara că nu pote merge in Serbia pentru sesuinua camerei. Trimise o deputatiune la Tsarigradu (in Serbia) consatatorie d'in oficiri de desclinite ocupatiuni militari.

NOUTATI ESTERNE.

SERBIA. D'in o corespundintia d'in Belgradu cu datulu 4. junu, publicata in „Pest. B." estragemu urmatoriele: Asta-di Serbia serbeza jubileulu seu. Popoorulu, unde se petrecu solemnitatile, e metamorfosatu cu totulu ca prin unu farmecu. Mie'a comunitate, cu câte-va palatie, caserne si o biserica, jace intr'o vale. Unu aren mare formadie despanze valea in dune parti. Multimea de poporu, ce de demanetia incepî a se misca prin vale, numeri cam 40,000 de câpete. Dupa santa liturgia se incepu procesiunea, metropolitulu de Serbia cuventâ de pe o catedra acoperita cu erba, ce pe de laturi erâ decorata cu sabli vechie si cu tunuri de Smirna. Ce Serbii, inavetrati de cele de metale, le intrebuintiasera in ante d'ast'a cu 50 de ani, candu reportara invingere a supra Turciloru, a carora aniversarea si celebra santa. Dupa cuventarea metropolitului, principele si principes'a se suira pe o tribuna pomposa, d'unde principele se adresâ poporului cu o cuventare lunga, d'in care estragemu: „Adunandu-ne aci pentru a serbâ unu evimentu insemnatu alu istoriei nostre nationali; care puse base fericei situatiuni nostre presenti, totodata dovedîrui cît scîun pretiul acesta situatiune. Io ca fiiu a repausatului principe Milosiu, me sentiu fericei câ serbeza nu numai memoria invingerei reportate de poporu; vi face totu odata o deterninitia de fiiu catra parintele care fi conducatoriu in acea lupta. Datunci puteni mai sunt in vîtîa, e alta generatiune acîi, potu dice: o alta Serbia. Se cîstigara drepturile? Dîteu sê-li iertê pecatele! Era numele celoru ce sunt in vîtîa le va cetî ministrulu de interne, si i vomu decorâ cîtu cu o medala gattita pentru ocasiunea sata-di."

Primulu nume cetîtu fu a betranului senatoru Matîe Simic. Candu principele vru sê-i puna medal'a pre piptu, betranulu esclamâ: „Tie, Imaltiate Principe, Ti se cuvine mai antîiu acesta semna de destinctiune, casi demunîiu fiiu a marelui Milosiu." Principele respunse: „O primesu, dar' nu pentru cele trecute, ci pentru cele ce le voiu face." Cu totulu se impartira 27 de medale, căci numai atîti-a se mai aflara la ocasiunea acesta betrani. Era o scena petrundiatoriu candu principele sarutâ pe betranîi, cu unu pioioru in mormentu, incovoiati de sarein'a anilorn, era principes'a li aninâ mâ'a. Unulu d'intre betrani nici mai potê umbla. In diusera dinci preeri numeri la 97 de ani. Sub totu decursulu ceremonieloru se dedera salve: La 12 ore armat'a de 113, apoi principele retornâ iiu palatiulu de Belgradu, pe candu in Topdciera mai dura solenitatea si dupa media-di cu jocuri nationali, cu focu bengaliu s. a. Ordine publica n'a fostu turburata in intrega ziua.

VARIETATI.

— ½ maju fu serbata si esta-tîmpa cu solenitate in comunitatea Oesiaiova in Trnia; pre o cale literala asiadiu-se o tota asta-felu se face si pre camp'a libertatei in Blasiu.

— *Resumea magiara de agricultura* fece o supsetime in paduriî'a orasului de Pesta, se dusi de la 2—3 junin a c. In acesta supsetime vedîramu 329 de ei, trimise de 6 de proprietari; 66de porci, trimisi de 5 proprietari; si alte 796 de obiepte parte instruinte agronomice, machine, mobile de casa, cloptie s. a. Mai multe si recomendate machine de secerati, grapara, trieratu si cele pentru storcerea apelora, precum si obiepte mesariiorn unde vediuramu simplificatiu unita cu elegant'a, comoditatea, si eftinetatea. D'in parte-ne mai patiema considerarine li dederamu porcilorn, cî-ca tierelora locale de Romani li-au data Dîleu nisce porci mai frumosi. Proprietarii viteloru era magustii a carora-a clase se compuse de deferite animalutele. Machiniii multi fura nemti, magiari si angli. D'intre comitatele romane fu representata numai Dichisiulu, d'unde Gaspar Geist trimse Berlerei si dzice ei. Alte soiuri de vite, afara de ei si porci, nu fura representate pentru timerea bolei de ciuma ce domnesce in unele parti.

Proprietariu si editoriu: Sigismundu Pop.
Redactoru respundietoriu: Alesandru Romanu.

INSERTIUNI.

Sirupu albu de pepîu

Acesta-a se aprobâ de mai multe faiicate unu mediloru pentru oriî ce tusa vechia, pentru durere de pepîu, raguisîla de ani, plamane balose, tusa magarescu, gusteru in gâta, aprinderi in gâtlegiu, guturaiu, tiasu cu sange, sculptatu de sange, nasîu, durere acesteia tote infiintiate si mai bune resultate, si se afla mai multe sate Atesturi.

Pentru Beziuova ami data inicielu Deputatoriu Dlui S. P. Madlatu in Butelie originali à 1 fl. si à fl. in argintu (sanatori).

G. A. W. Mayer
Breslau, Prusia.

Possesorulu fabricei Dlui G. A. W. Mayer in Breslau (Prusia), Afatorului si sengurulu fabricantu alu adevaratului cam in tota Europa preticinatul Sirupu albu de pepîu, i se descoperî o recunoscuta frumôsa atingendu fabricatulu seu, de Episcopalu Excelentia Sa Dlii de Deaky audiu in Creatinumu catolicu Ungaria pretiatu arcieiera care porta titlu a unui secretu consultoru a prê S. Papa. Carea spre bagarea de seama in genere, se publica acî.

„Subtiscaliitulu adeverediu, cîi *Sirupulu albu de pepîu* ala Dlui *G. A. W. Mayer* d'in Breslau, inanda-lu d'in apetiteu'a Dlui Ant. Pasperger la S. Sebastian Zama lîrebuintiata contr'a unui *Catarr grev, necontenitu tusu si plumanu balosu, cu cele mai bune resultate*, si dupa intrebuintiare a câtor-va butelie mai restaritî sanatosa de plinu, deci iu recomenda fie-cui care patemasce de asemene bôle, cu cea mai mare asecurare.

Jaurinu, 25. Junie 1864.

Signundu de Deaky
Episcopu in Csorapetu si Abele capitulatu de Jaurinu.

ASECURATIUNE

in contr'a daunelorn de grândina pentru ori ce felu de producte de campu, midilocesce pu prêtiurile cele mai êftine si cu desdaunare deplina a daunei stabilate.

Adolfu R. Mentzel.
Secretariu.

Ioane Misiciu
Agentl'a generala d'in Temisiora a institutului Pestanu de asecuratiune.

(3—3)

Cu tipariulu lui TRATTNER-KAROLYI.